

EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous 2.-3.2.2026 Nikosia, Kypros

Kyproksen puheenjohtajuuskauden epävirallinen kilpailukykyministerikokous sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka -kokoonpanossa järjestetään Nikosiassa 2.-3.2.2026. Suomea kokouksessa edustaa työministeri Matias Marttinen. Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Kokouksessa käydään kaksi politiikkakeskustelua 1) Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistaminen ja 2) Kilpailukykykompassi – vuosi tiedonannon julkaisemisesta.

Valtioneuvosto pitää esitetyn kilpailukykyrahaston keskeisenä tavoitteena Euroopan puolustuksen vahvistamista teollisuuspoliittisten tavoitteiden ohella.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä jäsenvaltioiden tukemista EU-välineillä puolustusteollisen pohjan vahvistamisessa sekä sotilaallisen huoltovarmuuden ja liikkuvuuden kehittämisessä. Lisäksi riittävän rahoituksen kohdentaminen rajat ylittäviin tutkimus- ja kehittämistoimiin on tärkeää. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen rahoittaa suorituskykyjen koko elinkaarta.

Suomen näkemyksen mukaan EU:n strateginen kilpailukyky perustuu unionin omien vahvuuksien edelleen kehittämiselle ja markkinaehtoisille ratkaisuille. Keskiössä ovat toimivat, vapaaseen liikkuvuuteen perustuvat sisämarkkinat sekä tehokas valtiontuki- ja kilpailupolitiikka, jotka osaltaan edistävät ennustettavuutta ja suotuisaa investointiympäristöä.

Lounaskeskustelun aiheena on ”Kohti vuotta 2030: Vahvemmat, reilummat ja turvallisemmat sisämarkkinat eurooppalaisille kuluttajille”. Keskustelussa kuluttajansuojalainsäädännön toimeenpano erityisesti digitaalisen ympäristön osalta.

Asialista:

2.-3.2.2026 Sisämarkkinat ja teollisuus

- Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistaminen
- Kilpailukykykompassi – vuosi tiedonannon julkaisemisesta
- Kohti vuotta 2030: Vahvemmat, reilummat ja turvallisemmat sisämarkkinat eurooppalaisille kuluttajille

EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) 2.–3.2. Nikosia, Kypros: Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistaminen

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallinen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) kokous järjestetään 2.-3.2.2016 Nikosiassa, Kyproksella. Kokouksessa käydään politiikkakeskustelu otsikolla "Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistaminen".

Puheenjohtajavaltio Kypros on valmistellut keskustelua varten taustapaperit.

Epävirallisessa ministerikokouksessa ei tehdä päätöksiä. Suomea kokouksessa edustaa työministeri Matias Marttinen.

Suomen kanta

Alla olevat Suomen kannat ovat poimintoja kilpailukykyrahaston perustamisesta annetusta valtioneuvoston kirjelmästä U/74/2025.

Valtioneuvosto pitää esitetyn kilpailukykyrahaston keskeisenä tavoitteena Euroopan puolustuksen vahvistamista teollisuuspoliittisten tavoitteiden ohella.

Valtioneuvosto tukee komission esitystä hyödyntää EDIP-ohjelman rakennetta kehitettäessä puolustustoimia kilpailukykyrahaston osana.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä jäsenvaltioiden tukemista EU-välineillä puolustusteollisen pohjan vahvistamisessa sekä sotilaallisen huoltovarmuuden ja liikkuvuuden kehittämisessä. Lisäksi riittävän rahoituksen kohdentaminen rajat ylittäviin tutkimus- ja kehittämistoimiin on tärkeää. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotukseen rahoittaa suorituskkyjen koko elinkaarta.

Valtioneuvosto korostaa, että EU-rahoituksella tulisi kehittää EU-jäsenvaltioiden asevoimien yhteistoimintakykyä, puolustusteollisuuden valmiuksia ja puolustuksen resilienssin kehittämistä.

Valtioneuvosto pitää keskeisenä unionin itäreunan turvallisuuteen vaikuttavien toimien vahvistamista. Neuvotteluiden tässä vaiheessa EDPCI-hankkeiden (European Defence Projects of Common Interest) valmistelussa valtioneuvosto painottaa unionin itäisen reunan puolustamiseen kuten maataistelukykyyn ja avaruuteen liittyvien suorituskykyjen kehittämistä.

Valtioneuvosto tukee EUDIS-ohjelman (EU Defence Innovation Scheme) perustamista osana resilienssi, turvallisuus, puolustusteollisuus ja avaruus -politiikkaikkunaa. Valtioneuvosto pitää tärkeänä edistää toimia, jotka vauhdittaisivat puolustusalan innovaatioosastoja ja mahdollistaisivat innovaatioiden käyttöönoton.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että puolustusteollisuuden erityispiirteet ml. hanke- ja tietoturvallisuus otettaisiin riittävällä tavalla huomioon asetuksessa.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti komission minimivaatimukseen kolmen jäsenvaltion osallistumisesta hankekonsortioihin.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti esitettyyn puolustusteolliseen neuvoo-antavaan johtokuntaan ja erityisesti sen toimivaltaa ja suhdetta puolustusteolliseen ohjelma-komiteaan. Valtioneuvosto katsoo, että mikäli johtokunta asetettaisiin, sen tulisi huomioida olemassa olevat jäsenvaltioiden suorituskykyjen kehittämisen välineet ja vältettävä päällekkäisyyksiä jo olemassa olevien rakenteiden kanssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että yhteisiin uhkiin vastaamiseksi jatketaan EU:n puolustusmateriaaliyhteistyön syventämistä samanmielisten kumppaneiden kanssa hyödyntäen mm. turvallisuus- ja puolustusyhteistyökumppanuuksia.

Valtioneuvosto tukee ehdotusta, jonka mukaan puolustusalan kehittämishankkeita rahoitaville jäsenvaltioille tulisi lähtökohtaisesti myöntää pääsyoikeus hankkeiden tulosaies-toon.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti ehdotukseen lähtökohtaisesti rajoittaa EU-rahoitettujen hankkeiden tulosten siirtoa EU:n ulkopuolelle viennin ollessa puolustus- ja avarusteollisuuden kasvun näkökulmasta keskeistä.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että politiikkaikkunan tavoitteiden toteuttamiseksi kilpailukykyrahastosta voitaisiin myöntää rahoitusta myös yhteiskunnan kriisivarautumisen ja huoltovarmuuden turvaamiseen kannalta merkittäviin hankkeisiin.

Pääasiallinen sisältö

Epävirallisessa kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka) kokouksessa käydään politiikkakeskustelu ”Euroopan puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan vahvistaminen”.

Puheenjohtaja on toimittanut keskustelua varten taustapaperin.

Taustapaperissa todetaan EU:n kilpailijoiden hyötyvän puolustusteollisista ekosysteemeistä, jotka toimivat suuremmassa mittakaavassa ja integroidusti. Yhdysvallat yksin käyttää puolustukseen yli kaksi kertaa niin paljon kuin kaikki EU:n jäsenvaltiot yhteensä,

ja sen tutkimus- ja kehitysbudjetti on noin kymmenkertainen Eurooppaan verrattuna. Taustapaperissa tuodaan esiin, että jäsenvaltiot ovat vastanneet turvallisuusympäristön heikkenemiseen lisäämällä puolustusmenojaan 343 miljardiin euroon vuonna 2024. Tämän menon tehokkuus pitkäaikaisen teollisen arvon tuottamisessa vaihtelee kuitenkin merkittävästi, mikä heijastaa eroja hankintakäytännöissä, investointihorisonteissa sekä tasapainossa operatiivisten tarpeiden ja teollisten investointien välillä. Parhaan tuloksen saavuttaminen riippuu siis paitsi budjetin tasosta, myös siitä, miten menot on rakenteellisesti suunnattu tukemaan tuotantokapasiteettia, innovointia ja toimitusketjujen resilienssiä.

Taustapaperissa viitataan analyysihin, joiden mukaan huomattava osa EU:n puolustus-hankinnoista on vuoden 2022 jälkeen tehty EU:n ulkopuolelta. Erot kansallisissa vaatimuksissa, hyväksyntämenettelyissä ja ylläpitojärjestelyissä rajoittavat edelleen Euroopan teollisuuden kykyä hyödyntää täysimääräisesti kasvavia puolustusmenoja. Tämän seurauksena merkittävä osa investointien tuomista hyödyistä – kuten tuotannon skaalaetujen syntyminen, oppimishyödyt ja toimitusketjujen kehitys – ei jää EU:n sisälle.

Taustapaperissa korostetaan, että Euroopan puolustusteollisuusohjelman (EDIP) käyttöönotto tarjoaa tärkeän kehyksen yhteistyön ja yhteisten teollisten investointien edistämiseksi EU-tasolla. Laajempi teollinen toimintaympäristö on kuitenkin edelleen pitkälti koordinoimattomien kansallisten suunnittelu- ja hankintapäätösten pirstaloimaa ja EDIP:n toimenpiteiden toimivuutta tulee seurata.

Taustapaperissa tuodaan esiin, että Euroopan kilpailukykyrahasto tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden yhdistää puolustus-, kaksikäyttö- ja teollisuuspolitiikka yhtenäisen strategisen kehyksen alle. Suurin este kilpailukykyllä on mittakaavan puute. Euroopan kysyntä on jakautunut, mikä johtaa lyhyisiin tuotantosarjoihin, korkeisiin yksikkökustannuksiin ja ennakoimattomiin kysyntäsignaaleihin, jotka heikentävät investointihalukkuutta. Koordinoimattoman hankinnan ja riippuvuuden EU:n ulkopuolisista toimittajista arvioidaan aiheuttavan 18–57 miljardin euron kustannukset vuosittain (6,5–20,5 % Euroopan sotilasmenoista).

Lisäksi startup-yrityksillä, scale-up-yrityksillä ja muilla pk-yrityksillä on arviolta noin 4 miljardin euron vuotuinen rahoitusvaje, mikä rajoittaa kaksikäyttöinnovaatioiden kykyä kasvattaa tuotantoaan ja integroitua rajat ylittäviin toimitusketjuihin. Uusi rahasto voisi toimia katalysaattorina teollisen perustan modernisoinnissa ja auttaa ratkaisemaan kriittisen siirtymävaiheen tutkimuksesta ja prototyyppien kehityksestä teollisen mittakaavan tuotantoon, mahdollistaen puolustukseen liittyvien pk-yritysten kasvun ja globaalin kilpailukyvyn.

Taustapaperissa mainitaan, että teollinen resilienssi riippuu siviili- ja puolustusteknologioiden välisen kuilun kaventamisesta. Perinteinen innovaatiomalli on kääntynyt pälaaleen: läpimurrot tekoälyssä, kvanttiteknologiassa ja avaruusteknologiassa syntyvät pääosin siviilisektorilla, mutta hallinnolliset ja sääntelylliset esteet vaikeuttavat näiden teknologioiden tehokasta siirtymistä puolustussovelluksiin. Tämän kuilun korjaaminen edellyttää kohdennettua tukea testaukseen, sertifiointiin ja varhaiseen teollistamiseen.

Taustapaperissa tuodaan esiin, että onnistuminen edellyttää toimivia sisämarkkinoita, joissa standardisointia pidetään strategisena mahdollistajana yhteentoimivuudelle, skaalautuvuudelle ja ulkoisen riippuvuuden vähentämiselle. Harmonisoimalla sertifiointiprosesseja, teknisiä vaatimuksia ja kelpoisuuskäytäntöjä EU voisi nopeuttaa eurooppalaisten järjestelmien käyttöönottoa ja yhteentoimivuutta sekä vahvistaa aidosti integroitua Euroopan puolustuksen teknologista ja teollista perustaa.

Keskustelukysymykset:

1. Miten Euroopan kilpailukykyrahasto voidaan rakentaa edistämään rajat ylittävää puolustusteollista yhteistyötä siten, että se mahdollistaisi eurooppalaisten valmistajien tuotannon skaalaamisen ja tehostamisen sekä rakenteellisten riippuvuuksien vähentämisen kolmansista maista, koskien erityisesti kriittisten komponenttien toimitusvarmuuden vahvistamista, raaka-aineiden saantia ja siviili- ja puolustusteollisten toimitusketjujen integraatiota?
2. Miten EU-tason rahoitusvälineitä tulisi mukauttaa, jotta voidaan kuroa umpeen eurooppalaisten puolustusteollisuuden toimijoiden – erityisesti pk-yritysten ja kaksikäyttöinnovaatioihin keskittyvien yritysten – arvioitu 4 miljardin euron vuotuinen rahoitusvaje ja varmistaa, että korkean potentiaalin yritykset voivat kasvattaa teollista kapasiteettiaan Euroopassa?

Kansallinen valmistelu

Tiedoksi kilpailukykyjaostolle (EU-8), 27.1.2026
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely, 28.-30.1.2026

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely, 30.1.2026

Asiakirjat

Puheenjohtajan taustapaperit

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Maija Palmu, TEM, maija.palmu(at)gov.fi, puh. 0295047020

VAHVA-tunnus

EU/100/2026

EU:n epävirallinen kilpailukykyministerikokous (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) 2.–3.2. Nikosia, Kypros: Kilpailukykykompassi

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n epävirallinen kilpailukykyministereiden (sisämarkkinat ja teollisuuspolitiikka) kokous järjestetään 2.–3.2. Nikosiassa, Kyproksella. Kokouksessa käydään politiikkakeskustelu otsikolla ”Kilpailukykykompassi – vuotta myöhemmin”.

Puheenjohtajavaltio Kypros on valmistellut keskusteluita varten taustamateriaalit ja keskustelua ohjaavat kysymykset.

Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä. Suomea kokouksessa edustaa työministeri Matias Martinen.

Suomen kanta

Suomen pääprioriteetit kuluvalle EU-vaalikaudelle ovat Euroopan strategisen kilpailukyvyn vahvistaminen, Euroopan kokonaisturvallisuuden parantaminen ja puhtaan siirtymän sekä biotalouden ja kiertotalouden mahdollisuuksien edistäminen. (E 58/2023 vp Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024–2029)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n strateginen kilpailukyky perustuu unionin omien vahvuuksien edelleen kehittämiseen ja markkinaehtoisille ratkaisuille. Keskiössä ovat toimivat, vapaaseen liikkuvuuteen perustuvat sisämarkkinat sekä tehokas valtiontuki- ja kilpailupolitiikka, jotka osaltaan edistävät ennustettavuutta ja suotuisaa investointiympäristöä. (E 58/2023 vp)

Suomi katsoo, että sisämarkkinat ovat keskeisessä asemassa maanosan laajuisen kilpailukyvyn rakentamisessa. On tärkeää, että jäsenvaltiot ja komissio osoittavat vahvaa poliittista omistajuutta ja sitoutumista strategiaan ja sisämarkkinoiden kehittämiseen. Suomi

katsoo, että palveluiden sisämarkkinoiden edistämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Suomi katsoo, että sisämarkkinasääntöjen täysimääräisen toimeen- ja täytäntöönpanon varmistamiseksi tarvitaan kunnianhimoisia toimia sekä komissiossa että jäsenmaissa. Suomi pitää uusien esteiden syntyminen estämistä tärkeänä ja katsoo, että tässä tarvitaan konkreettisia ja määrätietoisia toimia. Lyhyen aikavälin toimien lisäksi sisämarkkinoiden kehittämiseksi tarvitaan pitkän aikavälin visio. (E 53/2025 vp Komission tiedonanto sisämarkkinastrategiasta)

Suomi yhtyy komission näkemyksiin, että kilpailupolitiikalla on tärkeä rooli EU:n kilpailukyvyyn vahvistamisessa, ja että tehokas kilpailu- ja yrityskauppasääntöjen täytäntöönpano sekä selkeät ja ennustettavat säännöt turvaavat toimivaa kilpailua ja kannustavat yrityksiä innovoimaan ja tehostamaan toimintaansa. EU-sääntelyn muutoksissa on tärkeää huolehtia tasapuolisista toimintaedellytyksistä sisämarkkinoilla sekä kilpailun toimivuudesta. Kilpailupolitiikan sekä kilpailu- ja yrityskauppavalvontasääntöjen täytäntöönpanon tulisi jatkossakin olla riippumatonta ja tosiseikkoihin perustuvaa sekä selkeästi kilpailuvaikutuksiin keskittyvää. Komission yrityskauppoja koskevien suuntaviivojen muuttamista arvioitaessa tulisi kaikkien sektoreiden osalta kiinnittää huomiota muutosten vaikutuksiin tehokkaaseen kilpailuun. (E 8/2025 vp Komission tiedonanto kilpailukykykompassi EU:lle)

Suomi pitää hyödyllisenä komission lähestymistapaa, jossa sääntelyä yksinkertaistetaan useita säädöskokonaisuuksia kattavilla, hallinnollisen taakan keventämiseen keskittyvillä Omnibus-paketeilla. On hyvä, että komissio on ilmoittanut tarkastelevansa yksinkertaistamistoimia laajemmin myös osana tulevia aloitteita. Suomi korostaa komission huolellisia vaikutusarviointeja ja sidosryhmien kuulemisia lainsäädännön valmistelussa. Yksittäisten ehdotusten arvioinnin lisäksi tulee arvioida eri aloitteiden kumulatiivisia vaikutuksia. (E 59/2023 vp) (E23/2025 vp EU-lainsäädännön yksinkertaistaminen ja täytäntöönpano)

Suomi katsoo, että EU:n taloudellisen turvallisuuden ja kriisinsietokyvyn vahvistamiseksi tehtävien toimien tulisi perustua huolelliseen vaikutusarvioon ja olla luonteeltaan rajattuja ja oikeasuhtaisia. (VNS 4/2024 Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko)

Suomi yhtyy komission näkemykseen, että kilpailukykyä ja innovaatioita sekä kokonais-turvallisuutta ja kriisinsietokykyä on tarkasteltava kokonaisuutena. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä Euroopan kilpailukyvyyn parantamiseksi. (E 8/2025 vp)

Suomi korostaa tutkimus- sekä teollisuuspolitiikan välisiä kytkentöjä, joiden paremmalla koordinoinnilla voidaan vahvistaa jäsenvaltioiden ja EU:n toimenpiteiden tehokkuutta. Kilpailukyvyyn koordinaatiovälinettä koskevassa valmistelussa olisi riittävästi huomioitava jäsenvaltioiden erityispiirteet, jäsenvaltioiden ja unionin välinen toimivallan jako sekä suhde eurooppalaiseen ohjausjaksoon. (E 8/2025 vp)

Suomi pitää tärkeänä, että Euroopan strategisen kilpailukyvyyn vahvistamiseen kohdennetaan rahoitusta nykyistä vahvemmin. Suomen prioriteettina on avoimeen kilpailuun ja korkeaan laatuun pohjautuvan tutkimus-, kehitys- ja innovaatorahoituksen nykyistä suurempi osuus. (E 8/2025 vp)

Suomelle keskeistä on, että EU:n kilpailukykyä tukevalla rahoituksella edistetään mahdollisimman tehokkaasti sisämarkkinoiden toimivuutta, teollisuuden uudistamista ja Euroopan houkuttelevuutta investointikohteena. Tehokkailla ja markkinaperusteisilla yksityistä rahoitusta edistävillä EU-tason rahoitusvälineillä vastataan EU:n kilpailukykyhaasteisiin. (E 8/2025 vp)

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi tiedonannon kilpailukykykompassista EU:lle 29.1.2025 (KOM (2025) 30 lopullinen). Kompassi sisältää komission suunnitelmat innovaatiokuilun kaventamiseen, yhteisen tiekartan hiilestä irtautumiseen ja kilpailukykyyn sekä riippuvuuksien vähentämiseen ja turvallisuuden kasvattamiseen. Kokouksen keskustelun tavoitteena on taustapaperin mukaisesti keskittyä kilpailukykykompassin aikaansaamiin konkreettisiin vaikutuksiin. Jäsenvaltioita on pyydetty tuomaan esiin omia kokemuksia mukaan lukien keskeisiä haasteita, sekä ehdottamaan mahdollisia etenemistapoja, joilla voidaan nopeuttaa toimeenpanoa sekä lisätä kilpailukykykompassin ja siihen liittyvien aloitteiden vaikuttavuutta niin EU- kuin kansallisella tasolla.

Komission katsauksen "Draghin raportti: vuosi myöhemmin" (syyskuu 2025) mukaan kilpailukykykompassin toimeenpano on edennyt nopeasti, ja yli puolet lippulaivahankkeista on jo esitetty. Näiden toimien odotetaan mobilisoivan yli biljoona euroa innovaatioon, puhtaaseen teknologiaan ja turvallisuuteen EU:n kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Taustapaperissa näistä aloitteista on nostettu esiin EU:n tekoälyn toimintaohjelma (huhtikuu 2025), jonka tavoitteena on kolminkertaistaa Euroopan laskentakapasiteetti ja puhtaan teollisuuden ohjelma, jonka odotetaan mobilisoivan yli 100 miljardia euroa energiantensiivisten alojen ja puhtaan teknologian valmistuksen tueksi. Myös strategisen autonomian vahvistamiseen liittyvät toimet ovat edenneet, kuten kriittisiä raaka-aineita koskevan asetuksen alaisen ensimmäisten strategisten hankkeiden listan hyväksyminen. Lisäksi ensimmäisten Omnibus-yksinkertaistamispakettien on arvioitu tuovan yrityksille 8,4 miljardin euron hallinnolliset säästöt.

Puheenjohtaja on taustapaperissaan esittänyt seuraavat kysymykset:

1. Miten kilpailukykyä voidaan vahvistaa osana kilpailukykykompassin toimeenpanoa siten, että ehdotettujen toimenpiteiden nopeuden ja laadun välinen tasapaino säilyy?
2. Miten käynnissä olevia kilpailukykytoimia voidaan paremmin räätälöidä tukemaan pk-yritysten innovointia, kasvua ja kilpailukykyä sisämarkkinoilla ja globaalisti?
3. Mitä jäljellä olevia aukkoja tunnistatte, joita ei olla vielä käsitelty osana kilpailukykykompassia ja sen toimeenpanoa?

Kilpailukykykompassi

Komission vahvana poliittisena prioriteettina on kasvu ja tuottavuus. Komissio korostaa kilpailukykykompassia koskevassa tiedonannossaan, että vaikka EU:lla on monia taloudellisia vahvuuksia, EU ei ole pysynyt muiden suurten talouksien tahdissa. Tulevaisuuden turvaamiseksi vaaditaan toimia Euroopan talouden dynaamisuuden varmistamiseksi. Kompassin valmistelulle on antanut syötteitä Enrico Lettan korkean tason raportti sisämarkkinoiden tulevaisuudesta sekä Mario Draghin raportti kilpailukykyyn vahvistamisesta. Kompassi ohjaa komission työtä seuraavat viisi vuotta ja listaa toimenpiteiden painopisteet kilpailukykyyn vahvistamiseksi. Kompassin tavoitteena on kartoittaa tarvittavat politiikkamuutokset sekä kehittää yhteistyömuotoja päätöksenteon nopeuttamiseksi sekä sääntelyn yksinkertaistamiseksi ja hajanaisuuden purkamiseksi. Kilpailukykyä rakennetaan teollisuuspolitiikkaan, investointeihin ja uudistuksiin nojautumalla, ja niitä tuetaan horisontaalisilla edellytyksillä.

Komission tiedonanto perustuu kolmeen pilariin 1. Innovaatiokuilun kurominen umpeen, 2. Yhteinen tiekartta vähähiilistymiselle ja kilpailukykyille ja 3. Turvallisuuden lisääminen ja liiallisten riippuvuuksien vähentäminen. Näiden kolmen keskeisen painopisteen lisäksi tiedonannossa esitellään viisi horisontaalista tekijää, jotka ovat olennaisen tärkeitä kilpailukykyyn tukemiseksi kaikilla aloilla. Horisontaalisia mahdollistajia ovat sääntelyn yksinkertaistaminen, sisämarkkinaesteiden poistaminen, kilpailukykyyn rahoittaminen, taitojen

edistäminen ja laadukkaat työpaikat sekä parempi politiikkatoimien koordinaatio EU:ssa ja kansallisesti.

Painopisteet

Innovaatiokuilun kurominen umpeen

Kompassissa todetaan EU:n takamatka innovaatioiden kaupallistamisessa. Kompassi korostaa, että EU:n täytyy vahvistaa innovaatio-työkaluja erityisesti 1) murroksellisissa innovaatioissa, ja 2) innovaatioiden hyödyntämisessä perinteisessä teollisuudessa. On luotava suotuista elinympäristöä nuorille innovatiivisille startup-yrityksille, edistettävä teollisuuden johtoasemaa syväteknologiaan perustuvilla voimakkaalla kasvun aloilla ja edistettävä teknologioiden leviämistä vakiintuneissa yrityksissä ja pk-yrityksissä. Innovaatiokuilun kaventamiseen tähtäävät toimenpiteet tavoittelevat erityisesti tutkimusyhteistyön tiivistämistä, skaalaamista ja kaupallistamista, strategisempaa otetta rahoituksesta (EU-rahoitus, EIP, yksityiset) sekä yrityslainsäädännön harmonisaatiota innovatiivisille yrityksille.

Kompassissa korostetaan, että EU:n tulee olla tulevaisuuden avainteknologioiden kuten tekoälyn, puolijohteiden kvanttitekologioiden, kehittyneiden materiaalien, bioteknologioiden, puhtaan energian teknologioiden, robotiikan, avaruusteknologioiden ja liikkuvuuden kehittämisen kärkijoukoissa. EU:ssa on annettu viime kaudella useita säädöksiä, joten tärkeää on keskittyä teknologioiden ja innovaatioiden kehittämiseen sekä käyttöönottoon.

Komissio toteaa, että tehokas kilpailu- ja yrityskauppasääntöjen täytäntöönpano sekä selkeät ja ennustettavat säännöt turvaavat toimivaa kilpailua ja kannustavat yrityksiä innovaatioon ja tehostamaan toimintaansa. Komissio korostaa, että kilpailupolitiikan tulee pysyä muuttuvien markkinoiden ja teknologisten innovaatioiden osalta ajan tasalla. Kilpailupolitiikassa komissio arvioi yrityskehittämisen arvioinnin suuntaviivoja. Uudistettavissa komission suuntaviivoissa tullaan antamaan riittävä painoarvo innovaatioille, resilienssille sekä kilpailun investointi-intensiivisyydelle tietyillä strategisilla sektoreilla. Tavoitteena on myös yksinkertaistaa, vauhdittaa, vahvistaa ja paremmin kohdentaa sääntöjen täytäntöönpanoa.

Yhteinen tiekartta vähähiilistymiseen ja kilpailukykyyn

Kompassin mukaan korkeat hinnat ja epävakaa energian hinnat ovat keskeinen ongelma kohtuuhintaisen puhtaan energian saatavuuden osalta. Puhtaan teollisuuden ohjelman tavoitteena on vauhdittaa hiilestä irtautumista samalla ylläpitäen kilpailukykyä. Tavoitteena on varmistaa, että EU on jatkossakin houkutteleva paikka valmistusteollisuudelle, myös energiaintensiivisille teollisuudenaloille, samalla edistäen puhdasta teknologiaa ja uusia kiertotalouteen perustuvia liiketoimintamalleja. Ohjelma sisältää eri politiikkatoimia kuten luvitusten sujuvoittamista, hankintasääntöjen uudistamista, kaupansuojainstrumenttien hyödyntämistä ja kansainvälisiä kumppanuuksia puhtaiden teknologioiden ja vähähiilisen valmistuksen suojelemiseksi ja edistämiseksi Euroopassa.

Puhtaan teollisuuden sopimuksen (Clean Industrial Deal) toimenpiteiden keskiössä ovat EU:n kolme isoa haastetta: ilmastokriisi, kilpailukykyyn liittyvät huolet ja taloudellinen resilienssi. Eurooppalainen teollisuus, erityisesti energiaintensiivinen, on globaalin kilpailun myötä haasteiden edessä ja puhtaan teollisuuden ohjelman vähähiilistymispolitiikan avulla pyritään edistämään kasvutoimia. Ohjelma on laaja-alainen ja siinä integroidaan teollisuus-, kilpailu-, talous- ja kauppapolitiikan keinovalikoimia. Pääasiallinen fokus on energiaintensiivisissä aloissa ja clean techissä. Lisäksi kiertotalous nousee entistä vahvempaan prioriteettirooliin. Merkittävä osa keinoista liittyy eurooppalaisen kysynnän lisäämiseen EU:ssa tuotetuille puhtaille tuotteille. Puhtaan teollisuuden tuotteiden tukemiseen luodaan myös uusi valtiontukikehikko ja toimenpiteiden edistämiseen tullaan suuntaamaan rahoitusta sekä monivuotisessa rahoituskehyksessä että muista rahoituslähteistä.

Sektorikohtaisia toimenpidesuunnitelmia suunnataan autoteollisuudelle, metalli- ja terästeollisuudelle, kestäväälle liikenteelle ja biotalouteen.

Riippuvuuksien vähentäminen ja turvallisuuden kasvattaminen

Kompassi korostaa liiketoimintaympäristön turvallisuutta ja toimintavarmuutta tärkeänä kilpailukykytekijänä. Geopoliittiseen kilpailuun ja kansainvälisen kaupan jännitteisiin reagoimiseksi EU:n tulisi integroida turvallisuus ja avoin strateginen autonomia osaksi talouspolitiikkaa. EU:n kyky monipuolistua ja vähentää riippuvuuksia edellyttää tehokasta kumppanuutta. Toimitusketjujen monipuolistamiseksi ja vahvistamiseksi kompassissa viitataan uusiin puhtaan kaupan ja puhtaiden investointien kumppanuuksiin, joiden avulla halutaan turvata raaka-aineiden, puhtaan energian, kestävän liikennepolttoaineiden ja puhtaan teknologian saanti eri puolilta maailmaa.

Kompassissa korostetaan, että EU:n tulisi vähentää liiallisia riippuvuuksia esimerkiksi kriittisissä raaka-aineissa, kehittyneissä digiteknologioissa kuten puolijohteet, kriittisten lääkkeiden valmistusaineissa tai lannoitteissa. Suojautumisen keinoina mainitaan esimerkiksi eurooppalaisen valmistuskapasiteetin varmistaminen, varastointi ja monenkeskiset kumppanuudet. Osana taloudellisen turvallisuuden strategiaa EU on nimennyt neljä riskialaa ja kymmenen kriittistä teknologiaa.

Horisontaaliset mahdollistajat

Kompassissa korostetaan, että liiallisesta sääntelystä on tullut jarru Euroopan kilpailukyvyille ja monille yrityksille sääntelystä aiheutuva taakka on este pitkän aikavälin investoinneille. Komissio peräänkuuluttaa, että kaikkien EU-instituutioiden sekä kansallisten ja paikallisten hallintojen pitää tehdä merkittäviä toimia sääntöjen yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisten prosessien nopeuttamiseksi. Kompassissa on asetettu tavoitteeksi vähentää isompien yritysten hallinnollista taakkaa vähintään 25 prosentilla ja pk-yritysten vähintään 35 prosentilla.

Sisämarkkinoiden toiminnan parantamiseksi komissio keskittyy jäljellä olevien esteiden poistamiseen ja sisämarkkinoiden vahvistamiseen. Vuonna 2025 annetun horisontaalisen sisämarkkinastrategian tavoitteena on nykyaikaistaa hallintokehystä sekä poistaa ja ennalta ehkäistä sisämarkkinaesteitä edistämällä yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa. Sisämarkkinoiden täytäntöönpanon valvonnan työryhmää (SMET) vahvistetaan, jotta EU-säädösten toimeenpanossa voidaan välttää tarpeetonta taakkaa sekä vahvistaa toimeenpanon täytäntöönpanoa. Jäljellä olevan fragmentaation vähentämiseksi käynnistetään muita yhdenmukaistamistoimenpiteitä. Komissio edistää myös ehdokasmaiden asteittaista yhdentymistä sisämarkkinoihin. Lisäksi komissio pyrkii nopeuttamaan standardointiprosesseja ja parantaa niiden saatavuutta erityisesti pk-yrityksille ja startup-yrityksille.

Kompassissa korostetaan, että EU:lla on valtavat rahoitustarpeet, jotta jo hyväksytyt tavoitteet esimerkiksi puhtaassa ja digitaalisessa siirtymässä, puolustuksessa sekä tutkimuksessa sekä innovaatioissa voidaan saavuttaa. Komission mukaan tähän tarvitaan sekä yksityisten investointien vauhdittamista että julkisen rahoituksen käyttämistä kohdennetummin. Kompassissa korostetaan, että EU:n täytyisi integroida ja syventää pääomamarkkinoita yksityisen sektorin rahoituksen liikkeelle saamiseksi ja ohjaamiseksi kasvusektoreille. Komission mukaan tulevassa EU:n monivuotisessa rahoituskehityksessä tul-taisiin tarkistamaan EU:n talousarvion rakennetta ja rahoituksen kohdentamista kilpailukykyyn painopisteiden tukemiseksi. Seuraavassa monivuotisessa rahoituskehityksessä määriteltäisiin yhteisesti sovittujen rahoitusprioriteettien kokonaisuus.

Euroopan kilpailukykyyn perusta on ihmiset. Varmistaakseen osaamisen ja työmarkkinoiden kysynnän kohtaamisen, komissio on esittänyt aloitetta osaamisunionin perustamisesta. Aloite keskittyy investointeihin, aikuiskoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen, tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaan osaamiseen, taitojen säilyttämiseen,

oikeudenmukaiseen liikkuvuuteen, pätevien ulkomaisten osaajien houkuttelemiseen ja integroimiseen sekä erityyppisen koulutuksen tunnustamiseen, jotta ihmiset voivat työskennellä kaikkialla unionissa.

Yhteisten kilpailukyvyyn painopisteiden koordinoimiseksi komissio aikoo ehdottaa uutta kilpailukyvyyn koordinaatiotyökalua valituilla keskeisillä osa-alueilla ja hankkeissa. Työkalulla kannustettaisiin jäsenvaltioita yhteisissä kilpailukykyprioriteeteissa. Välineellä pyritään sovittamaan yhteen teollisuus- ja tutkimuspolitiikkaa sekä investointeja EU:n ja jäsenvaltioiden tasolla. Väline toimisi yhdessä eurooppalaisen ohjausjakson kanssa, ja molemmat tulisivat olemaan osa mekanismia, jolla kytketään EU:n painopisteet EU:n talousarvioon. Rahoittamiseksi käytettäisiin EU-budjettia, kansallista rahoitusta ja yksityistä pääomaa.

Pk-yritysten tukeminen osana kilpailukykytoimia

Puheenjohtajan taustapaperissa tuodaan esiin kilpailukykytoimien riittämättömyys etenkin pk-yritysten ja startup-yritysten osalta. Keskeisinä haasteina tunnistetaan uusien teknologioiden hidas käyttöönotto sekä esteet uusien teknologioiden kuten tekoälyn hyödyntämisessä, rahoituskuilu verrattuna esimerkiksi Yhdysvaltoihin sekä raskas sääntely. Taustapaperissa todetaan, että kilpailukykyhyötyjen valumista pk-yrityksille estää erityisesti rakenteelliset haasteet innovaatioiden käyttöönotossa. Esimerkiksi suuret yritykset hyödyntävät tekoälyä kaksi tai kolme kertaa useammin kuin pk-yritykset, ja tekoälyn käyttöönottoaste on EU:n pk-yrityksissä vain noin 13,5 prosenttia. Komission vuotuisessa sisämarkkina ja kilpailukykyraportissa (2025 ASMCR) todetaan, että eurooppalaiset startup-yritykset kohtaavat edelleen rahoituskuilun verrattuna esimerkiksi yhdysvaltalaisiin yrityksiin johtuen riittämättömästä rahoitusjatkumosta kehitysvaiheesta pilotointiin ja edelleen skaalaus- ja kasvuvaiheeseen. Puheenjohtajan taustapaperissa todetaan, että kaksi kolmasosaa EU:n yrityksistä kokee toimintansa kärsivän liiallisesta sääntelystä, mikä viittaa siihen, että hallinnollisen taakan vähentämistoimet eivät ole vielä tuottaneet yrityksille tarvittavaa konkreettista helpotusta.

Kansallinen valmistelu

Tiedoksi kilpailukykyjaostolle (EU-8), 27.1.2026
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely, 28.-30.1.2026

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely, 30.1.2026

Asiakirjat

Puheenjohtajan taustapaperi "Competitiveness Compass – A year after"

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Julia Kerkelä, TEM, julia.kerkela(at)gov.fi, puh. 0295047307

VAHVA-tunnus

EU/100/2026